

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ ഉത്തരകാണ്ഡേ

॥ അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

## ॥ അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ ॥

ശ്രീരാമേണ ജനകയുധാജിത്പ്രതർദനപ്രഭൃതീനാം ഭൂപാനാം  
സ്വദേശേ പ്രസ്ഥാപനം

ഏവമാസ്തേ മഹാബാഹു -  
രഹന്യഹനി രാഘവഃ |  
പ്രശാസത് സർവകാർയാണി  
പൗരജാനപദേഷു ച || 7.38.1 ||

തതഃ കതിപയാഹഃസു  
വൈദേഹം മിഥിലാധിപം |  
രാഘവഃ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ  
വാക്യമേതദുവാച ഹ || 7.38.2 ||

ഭവാൻ ഹി ഗതിരവ്യഗ്രാ  
ഭവതാ പാലിതാ വയം |  
ഭവതസ്തേജസോഗ്രേണ  
രാവണോ നിഹതോ മയാ || 7.38.3 ||

ഇക്ഷ്വാകുണാം ച സർവേഷാം  
മൈഥിലാനാം ച സർവശഃ |

അതുലാഃ പ്രീതയോ രാജൻ  
സംബന്ധകപുരോഗമാഃ || 7.38.4 ||

തദ് ഭവാൻ സ്വപുരം യാതു  
രത്നാൻയാദായ പാർഥിവ |  
ഭരതശ്ച സഹായാർഥം  
പൃഷ്ഠതശ്ചാനുയാസ്യതി || 7.38.5 ||

സ തഥേതി തതഃ കൃത്വാ  
രാഘവം വാക്യമബ്രവീത് |  
പ്രീതോഽസ്മി ഭവതാ രാജൻ  
ദർശനേന നയേന ച || 7.38.6 ||

യാന്യേതാനി തു രത്നാനി  
മദർഥം സഞ്ചിതാനി വൈ |  
ദുഹിത്രേ താൻയഹം രാജൻ  
സർവാൺയേവ ദദാമി വൈ || 7.38.7 ||

ഏവമുക്ത്വാ തു കാകുത്സ്ഥം  
ജനകോ ഹൃഷ്ടമാനസഃ |  
പ്രയയൗ മിഥിലാം ശ്രീമാം -  
സ്തമനുജ്ഞായ രാഘവം || 7.38.8 ||

തതഃ പ്രയാതേ ജനകേ  
കേകയം മാതൃലം പ്രഭും |  
രാഘവഃ പ്രാഞ്ജലിർഭൂത്വാ  
വിനയാദ് വാക്യമബ്രവീത് || 7.38.9 ||

ഇദം രാജ്യമഹം ചൈവ  
ഭരതശ്ച സലക്ഷ്മണഃ |

ആയത്തസ്ത്വം ഹി നോ രാജൻ  
ഗതിശ്ച പുരുഷർഷഭ || 7.38.10 ||

രാജാ ഹി വൃദ്ധഃ സന്താപം  
ത്വദർമമുപയാസ്യതി |  
തസ്മാദ് ഗമനമദ്യൈവ  
രോചതേ തവ പാർഥിവ || 7.38.11 ||

ലക്ഷ്മണേനാനുയാത്രേണ  
പൃഷ്ഠതോനുകമിഷ്യതേ |  
ധനമാദായ ബഹുലം  
രത്നാനി വിവിധാനി ച || 7.38.12 ||

യുധാജിത് തു തഥേത്യാഹ  
ഗമനം പ്രതി രാഘവ |  
രത്നാനി ച ധനം ചൈവ  
ത്വയ്യേവാക്ഷയമസ്ത്രിതി || 7.38.13 ||

പ്രദക്ഷിണം ച രാജാനം  
കൃത്വാ കേകയവർധനഃ |  
രാമേണ ച കൃതഃ പൂർവ -  
മഭിവാദ്യ പ്രദക്ഷിണം || 7.38.14 ||

ലക്ഷ്മണേന സഹായേന  
പ്രയാതഃ കേകയേശ്വരഃ |  
ഹത്യേസുരേ യഥാ വൃത്രേ  
വിഷ്ണുനാ സഹ വാസവഃ || 7.38.15 ||

തം വിസൃജ്യ തതോ രാമോ  
വയസ്യമകുതോദയം |

പ്രതർദനം കാശിപതിം

പരിഷ്വജ്യേദമബ്രവീത് || 7.38.16 ||

ദർശിതാ ഭവതാ പ്രീതി -

ർദർശിതം സൗഹൃദം പരം |

ഉദ്യോഗശ്ച ത്വയാ രാജൻ

ഭരതേന കൃതഃ സഹ || 7.38.17 ||

തദ് ഭവാനദ്യ കാശേയ

പുരീം വാരാണസീം വ്രജ |

രമണീയാം ത്വയാ ഗുപ്താം

സുപ്രാകാരാം സുതോരണാം || 7.38.18 ||

ഏതാവദുക്ത്വാ ചോത്ഥായ

കാകുത്സ്ഥഃ പരമാസനാത് |

പര്യഷ്വജത ധർമാത്മാ

നിരന്തരമുരോഗതം || 7.38.19 ||

വിസർജയാമാസ തദാ

കൗസൽയാപ്രീതിവർധനഃ |

രാഘവേണ കൃതാനുജ്ഞഃ

കാശേയോ ഹ്യകുതോഭയഃ || 7.38.20 ||

വാരാണസീ യയൗ തൂർണം

രാഘവേണ വിസർജിതഃ |

വിസൃജ്യ തം കാശിപതിം

ത്രിശതം പുഥിവിപതീൻ || 7.38.21 ||

പ്രഹസൻ രാഘവോ വാക്യ -

മുവാച മധുരാക്ഷരം |

ഭവതാം പ്രീതിരവ്യഗ്രോ  
തേജസാ പരിരക്ഷിതാ || 7.38.22 ||

ധർമശ്ച നിയതോ നിത്യം  
സത്യം ച ഭവതാം സദാ |  
യുഷ്മാകം ചാനുഭാവേന  
തേജസാ ച മഹാത്മനാം || 7.38.23 ||

ഹതോ ദുരാത്മാ ദുർബുദ്ധീ  
രാവണോ രാക്ഷസാധമഃ |  
ഹേതുമാത്രമഹം തത്ര  
ഭവതാം തേജസാ ഹതഃ || 7.38.24 ||

രാവണഃ സഗണോ യുദ്ധേ  
സപുത്രാമാത്യബാന്ധവഃ |  
ഭവന്തശ്ച സമാനീതാ  
ഭരതേന മഹാത്മനാ || 7.38.25 ||

ശ്രുത്വാ ജനകരാജസ്യ  
കാനനാത് തനയാം ഹൃതാം |  
ഉദ്യുക്താനാം ച സർവേഷാം  
പാർഥിവാനാം മഹാത്മനാം || 7.38.26 ||

കാലോഽപ്യതീതഃ സുമഹാൻ  
ഗമനം രോചയാമ്യതഃ |  
പ്രത്യുചുസ്തം ച രാജാനോ  
ഹർഷേണ മഹതാ വൃതാഃ || 7.38.27 ||

ദിഷ്ട്വാ ത്വം വിജയീ രാമ  
സ്വരാജ്യേപി പ്രതിഷ്ഠിതഃ |

ദിഷ്ട്യാ പ്രത്യാഹുതാ സീതാ  
ദിഷ്ട്യാ ശത്രുഃ പരാജിതഃ || 7.38.28 ||

ഏഷ നഃ പരമഃ കാമ  
ഏഷാ നഃ പ്രീതിരുത്തമാ |  
യത് ത്വാം വിജയിനം രാമ  
പശ്യാമോ ഹതശാത്രവം || 7.38.29 ||

ഏതത് ത്വയുപപന്നം ച  
യദസ്ഥാംസ്ത്വം പ്രശംസസേ |  
പ്രശംസാർഹം ന ജാനീമഃ  
പ്രശംസാം വക്തുമീദൃശീം || 7.38.30 ||

ആപൃച്ഛാമോ ഗമിഷ്യാമോ  
ഹൃദിസ്ഥോ നഃ സദാ ഭവാൻ |  
വർതാമഹേ മഹാബാഹോ  
പ്രീത്യാത്ര മഹതാ വൃതാഃ || 7.38.31 ||

ഭവേച്ച തേ മഹാരാജ  
പ്രീതിരസ്ഥാസു നിത്യദാ |  
ബാഘമിത്യേവ രാജാനോ  
ഹർഷേണ പരമാൻവിതാഃ || 7.38.32 ||

ഊചുഃ പ്രാഞ്ജലയഃ സർവേ  
രാഘവം ഗമനോത്സുകാഃ |  
പൂജിതാസ്തേ ച രാമേണ  
ജഗ്മുർദേശാൻ സ്വകാൻ സ്വകാൻ || 7.38.33 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ  
ഉത്തരകാണ്ഡേ അഷ്ടാത്രിംശഃ സർഗഃ ||